

Снимио Д. БАНДА

ДРУШТВО

ОДЈЕЦИ ПРВОГ
НАЦИОНАЛНОГ КОНГРЕСА
О ДЕЦИ И НАТАЛИТЕТУ
У СРБИЈИ

У свечаној сали
Централног дома
Војске Србије одржан је
значајан скуп, који је
организовало Удружење
за борбу против беле куге
"Опстанак". Већ и сам назив,
у ствари, апел свим
структурама друштва, говори
да је стање алармантно и да су
демографска структура и њена
перспектива – забрињавајући.

УСТАНАК ЗА ОПСТАНАК

Када нас нека мука снађе, па како народ вели – *догори до ноката*, сетимо се речи мудрог Јована Цвијића, који је о држави Србији метафорички писао и причао као о кући. Кући честитих домаћина, узорно уређеној и лепотом умивеној, у којој живи ваљана чељад, рада госту, марљива и правдољубива. Али кући подигнутој наспред пута. Е, тим путем су, нажалост, хтели многи освајачи, тутњале многе војске, свако је нешто хтео, али преко наших леђа. Историјски гледано, у оним кратким предасима између ратова, српски народ се дизао, оплемењивао, деца су се рађала, становништво увећавало. Наше баке, прабабе и чукунбабе поготово, рађале су петоро, шесторо, седморо деце... То је било уобичајено, нарочито на селима која су се ширила, бивала родом богатија и свеколиким берићетом награђена. Без обзира на имовно стање родитеља, деца су се рађала. Беше то некако и питање части, српске нарави, дух вере...

Потом су обавезно стизали ратни облаци, а Србин је одвајкада радо ишао у војнике и често главом плаћао веру у отаџбину, жудњу за слободом. Демографи апострофирају 19. и 20. век, када су Срби пропустили прилику да постану бројчано велики народ. Ратови су нас десетковали, али утапање у постратовски конформизам, супротно очекивањима, донео је једва просту репродукцију, што је у збиру значило стагнацију, а у перспективи забрињавајући пад прираштаја.

Један од наших највећих познавалаца прилика, човек који је добар део свог радног века посветио борби против беле куге, је-сте професор др Марко Младеновић, председник удружења "Опстанак". Угледни стручњак је у свом уводном излагању озбиљно упозорио како нам становништво стари и изумири. Тешке речи које имају чврсто упориште у бројкама. Према попису из 2002. године, у матици је било свега 6.200.000 становника, просечне старости од 40 година. Нестало је око 800 села, а у многима живе старци, најчешће по двоје до четворо у некада бројним домаћинствима. Све је мање ђака, све мање новорођенчади, а све више разведених бракова, прекида трудноће и умрлих. Сваке године цео један град нестане на столовима гинеколошко-акушерских клиника.

Вртоглаво расте број самаца, смањује се жеља за заједничким животом и од Бога датим потомством. Према речима професора Младеновића, томе доприносе опште осиромашење, недостатак услова за рађање деце, разни феминистички покрети, пораст хомосексуализма... Ситуација је алармантна. Имајући у виду окружење, може нам се догодити оно што нико не жели: да нас мајоризацијом наталитета други народи доведу до позиције националне мањине у властитој држави! То су озбиљни државни и национални проблеми.

■ ЧЕТВРТО ДЕТЕ

Шта нам ваља чинити?

Неопходна је јасна национална стратегија, народски речено *Устанак за опстанак!* Не вреде много локалне акције и спорадични апели. Неопходни су темељна прерасподела националног дохотка у корист рађања, реформација материнства, укидање антинаталитетске политике... На уставно-правном нивоу, професор Младеновић предлаже да Скупштина Србије по хитном поступку разматра *Преднацрт закона о обнављању становништва*. У том законском пројекту предлаже се и реформа институција за бригу о породици и деци. Апел се упућује не само држави већ и дијаспори, цркви, средствима јавног информисања, невладиним организацијама, угледним појединцима....

Колико је ситуација алармантна потврђује и следећи податак: чак и када би се преко ноћи остварио наталитет који одговара простој репродукцији становништва (у просеку два детета

БРОЈКЕ КОЈЕ ЗАБРИЊАВАЈУ

Од Другог светског рата до данас Српкиње су више од десет милиона пута прекинуле трудноћу. Годишње се обави око 200.000 вештачких побачаја, а на сваки брак у Србији, у просеку, долази тек 0,88 посто деце. Подаци Републичког завода за статистику говоре да у градским срединама има 58,05 процената неожењених мушкараца и чак 66,2 одсто неударних жена.

Срби као народ би, према тим показатељима, могли биолошки да изумру за 500 година, док би до 2100. постали национална мањина у сопственој земљи (централна Србија са Војводином имала би 2.900.000, а на Косову и Метохији живело би 4,4 милиона становника, углавном Албанаца).

Професор Павле Шафарик је још 1840. године изнео податак да је број Срба 5,5 милиона, док их данас у Србији живи свега 6.180.000. У истом временском раздобљу, на пример, Албанаца је седам пута више, Турака четири пута, румунски народ се увећао за 45 процената, а бугарски 35 посто.

ОДЗИВ

Организатори Првог националног конгреса о деци и наталитету у Србији упутили су позив свим релевантним личностима из света политике да учествују на том научном скупу. Одзив је, међутим, био мали, што указује на недовољно интересовање политичара за проблем беле куге.

Директор удружења "Опстанак" Борислав Матић наглашава да су писани позиви упућени председнику Републике и свим министрима у Влади. Поред тога, свих 250 посланика српског Парламента позвано је да присуствује, али се нико од њих није одазвао. Министарство за рад, заштиту и социјалну политику упутило је начелника одељења Предрага Петровића, који је био једини званични представник власти на симпозијуму. Отварању су присуствовали принцеза Јелисавета Карађорђевић, представници Српске Православне Цркве и Војске Србије. Свега четири редакције, укључујући нашу, послало је новинаре да прате скуп.

Одбор за организацију Конгреса захвалио је на помоћи Централном дому Војске Србије и Министарству одбране.

**Проф. др Марко Младеновић,
председник Удружења "Опстанак"**

– Господо, ви ћете бити највећи кривци ако српски народ сиће са историјске сцене и претвори се у мит о новој Атлантиди – поручио је овдашњим политичарима проф. др Марко Младеновић са Годишње скупштине удружења "Опстанак".

– Научите да гледате даље од свог цела! И да схватите да не живимо само за данас и само за нас, већ за сутра и за преко-сутра и за наше потомке, децу, унуке, праунуке – наглашава професор Младеновић. – Не дозволите да вас се они стиде или да вас проклињу! Угледајте се на председника Путина!

Председник удружења за борбу против беле куге апелује – Морамо вратити наду у будућност! Последњи је час! Неопходан је "Трећи српски устанак за опстанак"!

РУСКИ МОДЕЛ

Свакој мајци у Русији која роди друго дете држава ће исплатити 250.000 рубаља, или нешто више од 9.000 долара. То обећање дао је председник Владимир Путин обраћајући се руској Думи 10. маја 2006. године.

Највећа земља на планети, према постојећем темпу смањивања наталитета, годишње губи око 730.000 грађана. Број Руса свео се на 144 милиона, а ако се тежња пада популације настави, до краја овог века биће их само 50 милиона.

Како би се повећао природни прираштај, Русија је почела да спроводи мере подстицања рађања, које ће, поред поменути новчане помоћи, имати и друге облике. Разматра се и увођења пореза грађанима без деце старијим од 18 година.

ПОГЛЕД НА ПЛАНЕТУ

Од почетка нове ере до половине 18. века раст становништва на Земљи био је спор, са раздобљима успона, са изненадним падовима, условљеним епидемијама, глађу. У 1750. становништво Земље бројало је више од 800 милиона житеља, а у 1850. прешло је једну милијарду. После сто година (1950), становништво се удвостручило. У јулу 1987. становништво глобуса бројало је око пет милијарди житеља. У 1991. становништво Земље имало је више од 5,385 милијарди, а после две године регистрован је број од 5,572 милијарде становника.

по жени), пад се не би зауставио ни за 50 година. Тек треће дете у породици може спречити суноврат, а четврто би било права благодет. Наравно, неопходно је створити услове, али не декларативно, већ озбиљном законском регулативом. Прекиде трудноће треба одобрити само у неопходним приликама, а женама са троје и више деце омогућити бројне погодности.

ПОПУЛАЦИОНА ПОЛИТИКА

Будемо ли олако схватили ситуацију може нам се догодити да, на пример, током 2052. број житеља Србије буде мањи него 2002. године. Срећом, популациона политика у последњој деценији код нас заокупља све више пажње, посебно научне и стручне јавности. Разлози су бројни и добро познати. Неповољна кретања су изнуђена реакција на специфичне прилике у нашој земљи током последњих петнаестак година, примећује мр Драгана Динић, истраживач Института за политичке студије у

Београду. Ту се, пре свега, мисли на распад државе, ратове, бомбардовање, дуготрајну економску кризу, изолацију, политичка превирања, сатанизацију... Зато је неопходно исказати решеност и остваривање циљева, али и стрпљење, реалност и поступност. Будимо у почетку скромнији и спорији, али увек истрајни да их остваримо.

Све што нас је задесило током минуле деценије и по, све до процеса транзиције у коју смо ушли неспремно, угрозило је језгро животне мотивације и најзначајније међу њима – родитељство. Губљење социјалне сигурности, ширење сиромаштва и пораст насиља у породици неке су од највидљивијих појава које угрожавају родитељство, чији главни смисао треба да буду радост у одрастању и васпитању деце, препознавање њихове способности, задовољство постигнутим резултатима...

Спорни културни образац материнства огледа се у унутрашњем налогу и спољашњем притиску, по коме је жена изложена захтеву да преузме потпуну бригу о деци и да све друге обавезе обавља с пола снаге. Том стереотипу се све више супротставља професионална улога жена у области рада, односно потреба да се те две улоге (мајке и радно оријентисане жене) уравнотеже и срећно измире, закључује др Милош Немањић, научни саветник Института за криминолошка и социолошка истраживања у пензији.

НА КОМЕ СВЕТ ОСТАЈЕ

Сваки разговор о будућности је бесциљан ако се не позабавимо питањем ко ће је креирати? Наравно, млади. Ако смо оптимисти рећи ћемо – они што освајају знамења и бране углед земље на светским смотрама математичара, информатичара, физичара, писаца, спортиста... Песимисти ће завапити: зар доколичари из куће Великог брата, ноћобдије, испичуре по кафићима, наркомани, силеије, спори на мислима и брзи на окидачу?

За добар део афирмације антијунака криви су поједини медији, који ће и најтеже криминалце, свесно или не, популарисати као "хероје улице", подстичући агресивност и на погрешан начин стечену популарност. Оно што породица и друштво могу и морају да учине јесте озбиљно преиспитивање система вредности, афирмације стваралаштва, другарства, љубави... То су тешки задаци, али је још теже нама ако им се не посветимо. Олако мирише са ишчашеним системом вредности може нас одвести на слепи колосек и обесмислити сваку причу о будућности. На то указује академик др Светомир Стожинић и скреће пажњу на запажено дело познатог књижевника Мартина Пажа, који указује на постомодерне тенденције у култури. Оне заговарају одбацивање смисла, равнодушност према истини, презирање идеја, ниподаштавање будућности као стил живота младих. Само што је наслов књиге "Како сам постао глуп..." ■

Бранко КОПУНОВИЋ
Александар ПЕТРОВИЋ
Снимео Г. СТАНКОВИЋ